

Galilej je imel postati trgovec s suknom, kar tedaj ni bil posebno spoštovan posel, ali se je dobro splečeval. Podučeval ga je precej slab učitelj. Pozneje je hodil v latinsko šolo, kje se je priučil starim jezikom, in si prisvojil lep in gibčen slog, s katerim se odlikujejo njegova dela. Odlikoval se je v logiki in dijalektiki.

Ker je mladi Galilej kazal veliko nadarjenost, je tudi oče njegov dovolil, da ne bode kupec, temveč se pojde na vseučilišče učiti zdravilstva, in je tedaj leta 1581. vstopil na vseučilišče v Pizi. Skoro vsi njegovi profesorji bili so goreči privrženci Aristotelovih nauk. Samo Jakob Mazzoni je predaval Pitagorejeve nauke in njega se je oklenil mladi Galilej. Neznansko hitro se je razvijal njegov um. Zgodaj je kazal velike zmožnosti za opazovanje, nenavadno modroslovno bistrost in pa matematično iznajdljivost. Pripoveduje se, da je devetnajstletni mladeneč v škofijski cerkvi v Pizi opazoval majanje svetilnika in se štejoč udarce žile na roki preveril, da vsi nihaji trajajo jednako dolgo. Z drugimi opazovanji se je prepričal, da pri jednako dolgih nihalih trajajo posamični nihaji jednako dolgo. To je bilo velicega pomena, kajti le s tem se je našlo sredstvo za vrejenje hoda ur. Ure s kolesjem so že sicer poprej imeli, ali bile so tako nezanesljive, da so učenjaki pri svojih preiskavah rajši rabili znane peščene ure.

Dvajset let imajoč Galilej ni skoro nič znal matematike. Tedaj je slučajno prišel k nekemu predavanju matematike učenega opata Ostilia Riccija. To predavanje ga je tako spodbudilo, da se je začel z vso marljivostjo učiti matematike. Kmalu se je toliko priučil, da je mogel popolniti teorijo težišč trdnih teles.

Oče je izvedši, da sin zanemarja zdravniške študije, prišel v Pizo, ali se je dal pregovoriti, da je sinu dovolil učiti se matematike. Sedaj se je Galilej seznanil z odličnim učenjakom, poznavateljem Arhimedove mehanike marquiosm Guidebalde del Monte. Znanje s tem možem je še bolj spodbudilo Galileja, da se je z večjo marljivostjo učil mehanike. Marquis ga je pa tudi gmotno podpiral. Sprva je skušil zanj dobiti stolico na vseučilišču v Bologni, pa se mu ni posrečelo. 1589. leta mu je dobil učiteljsko mesto na vseučilišču v Pizi s 60 skudi (120 gld.) letne plače, kar je bilo jako malo tudi pri tedanjih razmerah, da si je bilo vse jako po ceni. Pri svojih preiskavah se je preveril, da so nauki Aristotelove popolnoma napačni. Delal je poskuse na poševnem stolpu v Pizi. Tako je bil kmalu zasledil prave zakone o enakomerno pospeševanem gibanju. V svojih predavanjih se je naravnost izrekel proti Aristotelovim naukom. Njegovi tovariši se pa niso dali prepričati. Zaupali so bolj Aristotelovi znanosti, nego očividnim poskusom. Nasprotovali so mu in Galilej je videl, da zgubi službo, če sam ne gre. Sedaj mu je zopet pomagal gori omenjeni dobrotnik in mu dobil stolico na vseučilišču v Padovi in 1592. leta je Galilej predaval na tem vseučilišču.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Odlikovanje.** Presvitli cesar podelil je profesorju veronauka na državni višji realki v Ljubljani g. J. Gnjezdi zlati zaslužni križec s krono.

— **Osobne vesti.** Justično ministerstvo imenovalo je notarskega kandidata g. Frana Strafello v Ptujih notarjem v Tržiči, g. Vinko Kolšek a notarskega kandidata v Šmarji pri Jelšah pa notarjem v Kranjski gori. — G. Habitu, predstojniku Ljubljanske postaje, podelilo je vodstvo južne železnice naslov inspektorja. — Izpraznjeno mesto Schiffersteinovega kanonikata pri stolni cerkvi v Ljubljani podelil je presvitli cesar č. g. Ivanu Sušniku župniku v Selcih.

— **Naša društva.** Narodna Čitalnica v Ljubljani. Na Sv. Štefana dan, 26. decembra 1891. se je vršil XXXV. občni zbor narodne čitalnice ljubljanske poobičajnem vspredu. Predsednik dr. vitez Bleiweis ogovori zbrane člane ter nariše v kratkih potezah najvažnejše dogodke zadnjega leta. Za njim prečita tajnik E. Lah obširno poročilo o društvenem in odborovem delovanju v zadnji dobi, ki govori o društveni preosnovi, o osebnih premembah v odboru, o odborovih in odsekovih sejah, o društvenih koncertih, plesih in družih zabavah in veselicah, o občevanju društva z drugimi narodnimi društvi; tukajšnjimi in vnanjimi, o ptujih veselicah in slavnostih, katerih se je Čitalnica udeleževala, o društveni gostilni, o čitalniškem stanovanju, o pokojnikih zadnje dobe, ter sklepa z zahvalo vsem, ki so se za društvo stekli zaslug. Poročilo se brez ugovora odobri. — Za tajnikom poroča blagajnik prof. K. Pirc, ter prečita glavne točke računskega sklepa, kateremu smo povzeli, da je društveno stanje ugodno in da je imela Čitalnica v prošlem letu nad 200 gld. prebitka — Računski sklep za l. 1891 kakor tudi proračun za l. 1892 se po nekaterih pojasnilih blagajnikovih brez ugovora odobri. — Za revizorja sta bila soglasno potrjena člana Fr. Triller in A. Verhunc — Po nasvetu člana dr. Majarona se da odborn absolutorij in izreče zahvala za previdno in taktno postopanje. — Čitalnica se tudi letos naroči na 10 izstisov „Mira“, dotični predlog predsednikov se sprejme soglasno. V odbor so bili izvoljeni gg. dr. vitez K. Bleiweis, A. Dečman, Fr. Drenik, dr. V. Gregorič, E. Lah, K. Pirc, I. Plantan, Fr. Ravnikar, A. Skaberne, Fr. Soss in dr. Fr. Zupanc. — Društvo se na spomlad po skoraj tridesetletnem bivanju, v sedanjih prostorih preseli v nove prostore v Pongračevi hiši na Turjaškem, trgu, kjer ostane do zgradbe „Narodnega Doma“, od dne do dne nujnejše potrebne, ki se utegne venderle kmalu uresničiti. Sedaj šteje Čitalnica blizu 300 udov, izvestno premalo za najstarejše narodno društvo, ki je tolikega pomena za razvoj socijalnega življenja. Nekoliko več pozornosti v narodnih krogih bi ne škodovalo.

— **Častni občan.** Mestni občinski odbor v Višnjigori imenoval je g. prof. Šukljeja, deželnega in državnega poslanca, zaradi zaslug, ki si jih je stekel za Dolenjsko jednoglasno častnim občanom.

— **Samomor.** V Ljubljani dobro znani poročnik Ludovik grof Mazzuchelli ustrelil se je dne 11. t. m. na Dunaji v nekem hotelu. Nesrečnež je bil šele 32 let star, oženjen in oče treh otrok. Uzrok samomoru so slabe gmotne razmere.

— **C. kr. deželni šolski svet** je v svoji zadnji seji izrazil gg. Fr. Levcu in V. Vossu, c. kr. profesorjema na višji realki v Ljubljani, in g. J. Verhovcu, c. kr. profesorju na gimnaziji v Rudolfovem, za njih slovstveno delovanje svoje priznanje.

— **Slika Miklošičeva.** Slikar Fekonja dovršila je lepo sliko slovečega slavista dr. viteza Miklošiča. Slika predočuje

nam umerlega učenjaka v njegovem zadnjem letu. Sliko kupil je deželni muzej, da jo uvrsti v svoji zbirki mej slike drugih znamenitih mož.

— **Draginjske priklade za uradnike.** Poslanec Kušar je v seji dne 12. t. m. izročil v poslanski zbornici od vseh slovenskih poslancev podpisani predlog, ki gre na to, da se državnim uradnikom v Ljubljani dovolijo draginjske priklade.

— **Sneg zamedel** je tako močno zadnje dni cesto čez Predelj, da se je moral promet ostaviti.

— **Mestni proračun tržaški.** V zadnji seji posvetoval se je mestni zbor tržaški, kako pokriti primankljaj iz leta 1891. in oni, ki je proračunjen za leto 1892. Nasvetovala so se različna pota, po katerih bi se deficit pokrili, naposled pa se je po dolgi debati sklenilo najeti posojilo 800.000 gld. Dober pripomoček za odpravo deficita podaje „Edinost“ ki pravi: Odpravijo naj se vsi nepotrebni stroški — osobito oni za italijanske paralelke po slovenski okolici — in izginil bi deficit in bi ob enem nastal tudi mir in konec bi bilo vsem neprilikam.

— **Nova erarična pošta.** Poštni in brzojavni urad v Tržiči postane z dnem 16. t. m. eraričen. Urad vodil bo en poštni oficijal z pomočjo dveh poštinih asistentov, dveh manipulantinj, enim pismonoscem in tremi slugami.

— **Najdeno truplo.** Dne 7. t. m. našli so v Kokri blizu Kranja truplo neke 70letne Jere Košnik iz Primskovega. Nesrečnica je dne 5. t. m. zvečer šla ob Kokri proti domu je najbrže pot zgrešila v vodo padla in utonila.

— **Na oddelku za bolne na očeh** zdravilo se je v tukajšnji bolnici od 17. novembra 1890 do 16. novembra 1891 406 bolnikov. Operacij izvršilo se je 174 in le operacija pri nekem 82letnem možu bila je brezvspešna. Povprečno bilo je na dan do 40 bolnikov v bolnici.

— **Ognje-gasilna društva na Kranjskem.** Na Kranjskem je sedaj 67 prostovoljnih ognje-gasilnih društev in sicer se razdelijo po okrajnih glavarstvih tako le: Mesto Ljubljana 2, Ljubljanska okolica 14, Kočevje 8, Logatec 7, Radovljica 6, Kamnik, Postojna, Litija, in Rudolfovo vsako po 5, Krško 4, Kranj in Črnomelj po 3. K deželni ognjegasni zavezi pripada jih 46. Najstareje ognje-gasilno društvo je Ljubljansko prostovoljno ognjegasilno društvo, ki obstoje že 23 let.

— **Prememba v posestvu.** Znani posestnik umetnega mlina v Kranji g. P. Majdič, prepustil je svojo mlinsko realiteto v last svojemu sinu g. Vinku Majdiču.

— **General-rojak umrl.** Jeden najstarejših generalov avstrijske vojske g. Anton pl. Valenčič umrl je v Gradcu. Porojen bil je l. 1796. v Ilirski Bistrici. Četudi je dosegel visoko dostojanstvo, ostal je vendar zvesti sin svoje domovine. Lahka mu zemljica!

— **Novo ognjegasno društvo.** Za občino Št. Vid pri Vipavi osnovalo se je dne 3. t. m. ognjegasno društvo. Naečelnikom bil je jednoglasno odbran g. Karol Moser.

— **Koroški „Mir“**, prepotreben časopis za koroške Slovence, izšel je z novim letom v ličnej in povečani obliki. Rodoljubje, katerim je mar na probuji narodnosti v tužnem Korotanu, segajte pridno po njem in podpirajte ga duševno in gmotno!

— **Šolstvo.** V Avstriji je v letošnjem šolskem letu 172 gimnazij, namreč 16 nižjih, 133 višjih in 23 realnih; 125 jih vzdržuje država, 47 dežele, mesta in drugi; po učnem jeziku jih je 95 nemških, 39 čeških, 23 poljskih, 4 laške, 3 srbske in hrvaške, 1 rušinska in 7 dvojezičnih. — Realk je 79, izmed njih 18 nižjih in 61 višjih; 49 jih vzdržuje država, 23 dežele, mesta in drugi. Po učnem jeziku jih je 57 nemških, 14 čeških, 4 poljske, 3 laške in 1 srbska in hrvaška.

— **Veliki koncert „Slovensk. pevskega društva“ na Ptuj** vršil se bode letos vsled zadnjega odborovega sklepa dne 14. avgusta in sicer v Šoštanji v Šaleški dolini.

— **Deželni kmetijski urad.** Štajarskemu deželnemu odboru ni po volji c. kr. kmetijska družba in namerava predlagati deželnemu zboru, da se mesto nje ustanovi deželni kmetijski svet. Ako deželni zbor predlog vsprejme, treba bode deželi šteti za ta svet najmanj 5.596 gld. na leto. Torej zopet novo breme za davkoplačevalce.

— **100.000 goldinarjev** je glavni dobitok velike praške razstavne loterije. Opozarjamo častite čitatelje naše, da je zrebanje dne 12. februarja t. l.

— **Mejnarodna razstava plemenske in druge živine na Dunaji leta 1892.** Kakor pretečeno leto priredi c. kr. kmetijska družba na Dunaji tudi letos v času od 7. do 11. septembra 1892. leta mejnarodno razstavo plemenske in druge živine. V ta namen izvolila je družba poseben odsek, kateremu je naloga delati na to, da se razstavljalcem dovoli znatne olajšave na železnicah in glede carinskih in užitinskih pristojbin in sicer še večje, nego leta 1891. Nagrad določenih za razstave je več in jih je dala država, občina Dunajska, družba sama in pa deloma tudi zasebniki. — Programi in oglasnice razpošiljali se bodo še ta mesec. — Podrobna pojasnila daje tajništvo c. kr. kmetijske družbe na Dunaji, I. Herrengasse št. 13.

— **Zaklad za železniške invalide.** Glavni ravnatelj avstrijskih državnih železnic, baron Czedit, je povodom svojega umirovljenja ustanovil zaklad za železniške invalide. Iz tega zaklada podpirali se bodo taki železniški služabniki. Ki so se po lastni krivdi ponesrečili. Baron Czedit daroval je v ta namen 20.000 gld.

— **Velikodušen samomorilec.** V Kataniji skočil je nek nemški potnik iz drugega nadstropja hotela Oriental in se je smrtno poškodoval. Samomorilec, ki svojega imena ni hotel povedati je daroval za ubožce v Kataniji 20.000 lir in posestniku hotela dal je v spomin dragocen prstan.

— **Grozen dogodek.** Pretečeni mesec našli so v neki hribovski vasi na Šlezijem izmrlo hišo in v njej trupla gospodarja, njegove žene in hčere. Sodnijsko raztelesenje je dognalo, da so vse tri osebe umrle na lakoti in plućnici vled hripe.

— **Zdrav kraj.** Na Pruskem je župnijska vas z imenom Wietstock, v kateri pretečeno leto ni nikdo umrl, kar se ni zgodilo že 173 let.

— **Naraščaj mesta Londona.** V Londonu se povprečno zida vsak mesec 900 novih hiš. Londonska pošta vsprejela je zadnji teden pretečenega leta 32 milijonov pisem in drugih pošiljatev; za dva milijona več nego zadnji teden leta 1890.

— **Strašen požar.** Benediktinski samostan Fécamp svetovnoznan zaradi izdelovanja finih likerjev pogorel je dne 12. t. m. po noči do tal. Škoda ceni se na 2 milijona frankov.

— **Velika nesreča na morju.** Vsled hudega viharja potopilo se je ob braziljanskem obrežju deset ladij, mej temi tudi ena braziljanska vojna ladija. Rešil se ni nihče. Na vojni ladiji bil je tudi sin maršala Fonseke.

— **Strašen čin.** V Budapešti našel je te dni ubog berač na kupu gnoja velik hleb kruha. Beraču se je ta hleb jako sumljiv zdel, ker je bil zelo težek in izročil ga je policiji. Policija je hleb razrezala in našla v njem razsekano otroče truplo ter je uvidela, da je bilo truplo poprej pečeno, potem v testo zagnedeno in na to zopet kot hleb kruha pečeno. Zločinki, ki je baje zblaznela, so menda že na sledu.

— **Nemški vojaki na straži.** V noči med prvim in drugim Božičnim praznikom šel je v Berolinu mlad klepar nekoliko vinjen domu, ter je cesto nekoliko onesnažil. Vojak, ki je bil na straži ob tik stoječem javnem poslopju, je mladega

moža pokaral, ta pa misleč, da nima stražnik nobene pravice se mešati v cestni red, ga je zavrnil. Na to hoče vojak kleparja prijati, a ta zbeži in vojak ustrelji za njim. K sreči ni krogla zadela in tudi nobene druge škode naredila. Nemški listi se zelo hudujejo nad tem dogodkom, ker se je vže ope-tovano prigodilo, da so vojaki nepotrebno streljali.

— **Čuden skopuh.** V Sibiriji v mestu Jrkutsk živel je v priprosti koči človek, ki je bil svoje dni trgovec. Pri sebi imel je le nečakinjo in je bil zelo skop. V to mesto prišel se je od nekod drugod in sploh se je reklo, da je jako premožen. Pa glej on začne po mestnih trgih in ulicah prosjačiti. Njegova nečakinja preživela se je z podučevanjem, le da svojega strijca ni nadlegovala, kateri ji je zagotovil, da je vse svoje premoženje zgubil vsled spekulacij. Kar se nečakinja seznanila z nekim učiteljem, zaljubila se in vzameta. Strijcu to ni bilo po volji in zapodil je nečakinjo od sébe, ker ga ni hotela slušati, sam pa se je zaprl v hišo in je od tedaj malo šel vun, peči ni nikoli zakuril in zmrzeval je prav pošteno. Zdajci ga zadene mrtvoud. Posestnik kočje naznani to nečakinji, katera s svojim soprogom takoj pride. Mož lešal je kakor mrtev na postelji in prav težko je zgovoril besede: „Mraz mi je, zakurite peč.“ Ker je bilo poletje in zelo vroče, bile so vsem te besede nerazumljive. Odprli so pečine vrata in videli v peči za kurjavo pripravljena drva, katere so sklenili vunj pobrati. Pa komaj je bilo bilo prvo poleno zunaj, zakriči starček, ko je zbral še vse svoje zadnje moči „zažgite!“ Ko to izpregovori umrje. Zdaj poberejo vsa drva iz peči in kaj vidijo: Vsa peč bila je natlačena z vrednostnimi papirji v skupni vrednosti 1.290.000 rubljev, kateri znesek je potem podedovala nečakinja, kot njegova edina sorodnica.

— **Zastrupljenih** bilo je v Mastertovnu v Avstraliji pri nekem ženitovanju 30 oseb. Dve sta umrli in druge so pa v smitni nevarnosti. Govori se, da se je nekdo le hotel pošaliti in je menil, da je kolače potresel z grenko soljo, pa se je zmotil in jih je potresel z neko strupeno stvarjo.

Listnica vredništva.

G. B. R. v K. Sandarek je smola, ki teče iz debela necega drevesa, rastajočega v Severni Afriki, posebno pa na gorovji Atlas. Drevo je pritlično in se zove z botaniškim imenom *Callitris quadrivalvis*. Sandarak pride v kupčijo čez Benetke in Trst. Navadno se prodaja v motnih kapljicah, ki so onečiščene s prstjo in lesnimi drobci. Vonja je balzamično-

smolnatega, teža mu je skorej jednaka, kakor vodi. V etru in alkoholu se popolnoma razstopi. V kupčiji razločujemo natorni in oprani sandarak. Dobite ga v Ljubljani v vsaki večji specarijski prodajalnici.

G. A. V. v Li. Amerikanski jekleni obličji so pravlični in izvrstni, a po našem mnenju imajo dve veliki napaki. Prvič se predragi — oblič dvoreznik (dopelhobel) stane kacic 7 gld. — drugič pa pretežki. Ostanite torej pri lesenih, k večjem bi priporočali amerikske čolnaste obličje (Schiffhobel), pri katerih se s posebnim vijakom more dno poljubno kriviti. Jeden tak oblič zadostuje skorej za vse slnčaje, mej tem ko morate za vsako krivico imeti drug lesen oblič.

Gosp. K. M. v Teržiču. V jedni prihodnjih številkih bodemo pričeli z opisavanjem vseh važnejših namak (Beizen) za les. Tedaj bodete imeli dovolj izbire.

Marijacetlske kapljice za želodec,

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerizu (Moravsko)

Schutzmarke.

C. Brady Marijacetlske kapljice za želodec prodajajo se prave: v Ljubljani: lek. Piccoli in lek. Svoboda; v Postojni: lek. Fr. Baccarich; v Škofji Loki: lek. Karl Fabiani; v Radovljici: lek. A. ex. Roblek; v Novem mestu: lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; v Kamniku: lek. J. Močnik; v Črnomlju: lek. J. Blažek.

so staro, zane-ljivo in znano zdravilo ter so tudi in kre-pino sredstvo za želodec in prebavilna dela. (1—4)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr. dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Velika Praška razstavna loterija.

Glavni dobitok

100.000 gold.

Srečka à 1 gld. priporoča J. C. Mayer.

Zadnji mesec

Zadnji mesec